

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ - СВИЩОВ

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд на тема:
**„ТЕХНИКО-ТЕХНОЛОГИЧНО ОБНОВЯВАНЕ НА
ПРОИЗВОДСТВОТО В МАШИНОСТРОИТЕЛНИТЕ
ПРЕДПРИЯТИЯ“**

с автор докторант **Илиян Тодоров Ангелов**, докт. № 010413102
от катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“
при СА „Д. А. Ценов“

Основание за изготвяне на рецензия:

Заповед №472 / 01.07.2020 г. и Решения на научно жури от
заседание, проведено на 02.07.2020 год.

Форма на докторантура:

Задочна

Водеща обучението катедра:

Катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“ при
Факултет „Производствен и търговски бизнес“

Научен ръководител:

Доц. д-р Сергей Найденов

Докторска програма:

„Икономика и управление (Индустрия)“

I. Общо представяне на дисертационния труд и на докторанта

Представената дисертация е в завършен вид и е в обем от 195 страници. Състои се от Съдържание, списък с използвани съкращения, Увод, Глава първа - Теоретически аспекти на обновяването на производството в машиностроителните предприятия; Втора глава - Изследване технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителните предприятия, Трета глава - Възможности за технико-технологично обновяване на производството в машиностроителните предприятия, Заключение и е в обем от 171 страници основен текст. Следват декларация за оригиналност и достоверност, списък на използваната литература от 115 източника и 7 приложения. В заключението са представени основните резултати от дисертационния труд. Изведени са ключови обобщения и са формулирани насоки за бъдещи изследвания по

темата.

Налице е добра пропорционалност между главите – първа е от 53 страници, втора 59 и трета 42.

Планът на дисертацията е логически построен и изпълнен със съдържание. Изследването се базира на дедуктивния подход с развитие на проблема от общото към частното – първо се разглеждат теоретическите аспекти на обновяването на производството в машиностроителните предприятия. След това се представя методиката на изследване на технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителните предприятия и накрая се оформят изводи за възможностите за обновяване на производството в машиностроителните предприятия.

Методологията на изследването включва традиционни научноизследователски подходи, методи и техники като: исторически подход, анкетен метод, метод на интервюто, сравнителен метод, метод на групировката, метод на средните величини, методите на индукцията и дедукцията, статистическо-математически методи, анализ на счетоводния баланс на изследваните предприятия и др. За обработка и представяне на данните от анализа са използвани програмните продукти Microsoft Office 2013 г. и аналитични техники като: графики, фигури, таблици и др.

Към разработката са представени 7 приложения в обем от 15 страници и библиографска справка по АРА стил.

Използваната литература се състои от 115 източника, от които 85 на български език, 15 чуждестранни и 15 интернет страници.

Илиян Тодоров Ангелов е роден на 22.09.1981 г. Завършва средно професионално техническо училище по машиностроене и електроника в гр. Свищов, а след това бакалавърска степен специалност „Хидравлична и пневматична техника“ в ТУ – Габрово и последователно магистърска програма „Хидравлична и пневматична техника“ в ТУ – Габрово през 2008 г. и „Финансов мениджмънт“ към катедра „Финанси и кредит“ в СА „Д. А. Ценов“ през 2010 г. След завършването си започва работа като конструктор във „Вапцаров холдинг“ АД – Плевен, след това като организатор транспорт и спедиция в „Къчевски“ ЕООД – Плевен и Организатор транспорт в „Translutions“ ltd. – Лондон.

От 01.07.2013 г. е зачислен като докторант в редовна форма на обучение по докторска програма „Икономика и управление (индустрия) в СА „Д. А. Ценов“, а от 10.06.2015 г. е назначен за асистент в катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“ на

СА „Д. А. Ценов”. Тогава преминава от редовна в задочна форма на докторантура. Със заповед № 336 от 10.05.2017 г., срокът на докторантурата е удължен с една година и за научен ръководител е определен доц. д-р С. Найденов. Отчислен е с право на защита с период 2 години на 01.07.2018 г., а със заповед № 472 от 01.07.2020 г. на основание чл. 70 от ПРАС в СА „Д. А. Ценов” – Свищов и решение на Факултетния съвет на факултет „Производствен и търговски бизнес”, прот. № 3/29.06.2020 г. е открита процедура по публична защита на дисертационен труд на тема „Технико-технологично обновяване на производството в машиностроителните предприятия” за придобиване на ОНС „доктор” по докторска програма „Икономика и управление (индустрия) на Илиян Тодоров Ангелов.

Владее английски и руски език и притежава отлични компютърни умения. През периода на обучението си в ОНС „Доктор“ е участвал в редица научни форуми.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Заслужено трябва да се даде положителна оценка за избраната тема и нейната **актуалност**.

Актуалността на дисертационният труд се обосновава на факта, че темата представлява изключителен интерес не само за изследователите, но и за предприемачите. Ролята на машиностроителните предприятия в съвременната икономика е доказано важна, както в национален, така и в локален план. Трансформацията на индустриите не би могла да се случи без силния тласък на машиностроителните предприятия. Тяхната динамичност, гъвкавост и адаптивност изисква да се разглеждат съвсем нови неизследвани аспекти от тяхната дейност. Един от тях е за технико-технологичното обновяване в условията на глобализацията на икономиката и дигиталната трансформация на съвременния свят.

В икономическата литература съществуват различни възгледи по проблематиката за технико-технологичното обновяване, които са определено дискуссионни. Принос по теоретично изясняване на проблемите на технико-технологичното обновяване на национално равнище и на ниво бизнес организация има в българското научно пространство и в чуждестранната литература. **Всички тези становища са анализирани от докторанта и добросъвестно цитирани и използвани, за доказване на тезата му и реализиране на задачите.**

Въпреки това все още са недостатъчни изследванията на технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителни предприятия на национално ниво и оскъдните данни за обновяване на техника и технологии в машиностроителното производство будят интерес към тази проблематика.

Разработката спазва традиционната композиция и е с достатъчен обем.

Анализите са добре илюстрирани с 8 таблици и 24 фигури.

Статистическата информация е използвана коректно.

Авторът е спазил законите на научната етика, като коректно е цитирал 115 източника.

Правилно са очертани обекта и предмета в разработката - машиностроителни предприятия от сектор С28 „Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение“ на НКИД - и теоретическо-методическите и приложните аспекти на технико-технологичното обновяване на производството в българските машиностроителни предприятия.

Тук искам да подчертая, че макар да са изследвани (чрез анкетно проучване и структурирани интервюта) машиностроителни предприятия само от област Плевен през периода 2014-2018г., могат да се направят съответните общи изводи за машиностроителни предприятия в цяла България.

Обектът и предметът на изследването очертават и тезата защитавана в настоящия дисертационен труд, а именно, че **посредством инвестирането в технико-технологично обновяване на производството в машиностроителните предприятия се постига значително подобряване на качеството на произвежданите продукти, снижаване на разходите за производството им водещо до конкурентни предимства, което от своя страна е предпоставка за постигане на устойчив растеж в дългосрочен план.**

Основната цел, която си поставя докторантът е: на основата на теоретичен и емпиричен анализ да се разкрият и изяснят същността, особеностите и проблемите на технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителните предприятия, и на тази основа да се посочат възможностите за оптимизация на тези процеси.

За реализирането на целта и за доказване на тезата са изведени пет основни научни **задачи**, които обхващат в пълнота изследваните проблеми в дисертацията, а именно:

Първо, чрез преглед на теоретичните и практико-приложни постановки да се открият същността, характеристиките и обхвата на технико-технологичното обновяване.

Второ, чрез прилагането на методически инструментариум да се изследват, анализират и оценят данните от изследваните машиностроителни предприятия.

Трето, открояване на проблемите пред реализирането на технико-технологичното обновяване на производството.

Четвърто, да се очертаят възможностите за технико-технологично обновяване и насоките за повишаване технико-технологичното равнище на изследваните машиностроителни предприятия.

Пето, да се конкретизират основните рискове, съпровождащи технико-технологичното обновяване на производството и да се идентифицират инструментите за управлението им.

В увода са разгледани основните насоки на разработката, правилно са обосновани теоретическата и методологическата му основа, ясно са очертани обектът, предметът, изследователската теза, целта и задачите, които трябва да се решат за реализиране на целта и доказване на тезата. Освен тези основни елементи от дисертацията в увода добре е аргументиран изборът на обекта на изследване. Отбелязани са и ограниченията при анализа.

Изследването на технико-технологичното обновяване в машиностроителните предприятия е ограничено до проучване на възможностите за подобряване качествените и количествени характеристики, допринасящи за безопасна нормална производствена дейности и повишаване конкурентните предимства на машиностроителните предприятия.

Авторът е срещнал затруднения при набиране на необходимата информация от НСИ (поради конфиденциалност), както и отказа на част от предприемачите да предоставят фирмени данни. Това до известна степен ограничава възможностите за използване на определени индикатори, което налага известни промени в показателите и се отразява върху формулирането на отделни обобщения и изводи.

Докторантът е посочил, че извън предмета на изследването остават чисто организационните аспекти на управлението на технико-технологичното обновяване в избраните машиностроителни предприятия.

В първа глава са разгледани проблемите на машиностроителните предприятия в България. Отразени са различни авторови позиции за същността на понятията „техническо обновяване“, „технологично обновяване“ и „продуктово

обновяване“ и са разгледани характерните им черти. Проучени и анализирани са различните видове финансираня на обновителните процеси. Изяснени са факторите влияещи на външната и вътрешната среда и технико-технологичното обновяване на предприятията. Направени са съответните изводи.

Втора глава е преди всичко с практическа насоченост. В началото е представена методологията и методическия инструментариум на емпиричното изследване. Следвайки разбирането на системния характер е извършена оценка на състоянието на машиностроителни предприятия от област Плевен. Изготвен е анализ и оценка на състоянието технико-технологичното равнище на производството и на обновяването на техниката и технологията в изследваните предприятия. Формулирани са съответните изводи.

В трета глава вниманието е насочено към възможностите за технико-технологично обновяване на производството в машиностроителните предприятия. Разработен е технико-икономически модел. Идентифицирани са основните рискове, съпътстващи обновителните процеси в машиностроителните предприятия и са посочени потенциалните ефекти от технико-технологичното обновяване.

В заключението се прави обзор на постигнатите положителни резултати и неразгледаните и нерешени проблеми с оглед бъдеща работа по тези аспекти.

Авторефератът е в обем от 49 страници и изцяло съответства на изискванията за синтетично представяне на дисертационния труд. В него са изведени като самостоятелна справка седем авторски публикации по темата, като от представената информация, три от публикациите формират 30 точки, потвърждаващи националните изисквания по Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Освен това докторантът е участвал в 9 научни форума, където основни идеи от дисертацията му са станали достояние на широката научна общественост.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд определено притежава научни достойнства, с които се доразвиват съществуващи научни идеи. Споделям посочените от автора основни научни приноси, които могат да бъдат условно обобщени и сведени до следните:

- Направен е преглед на теоретичните основи на технико-технологичното обновяване на производството. Дадена е цялостна характеристика на същността му и специфичните особености на процеса. Осъществен е критичен анализ на предлаганите в литературата понятия за технико-технологичното обновяване, като са предложени допълнения.

- Предложена и апробирана е методика за оценка на технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителните предприятия от област Плевен. В резултат на изследването са формулирани изводи, предоставящи насоки и възможности за обновяване на производството.

- Идентифицирани са основните положителни ефекти, които машиностроителните предприятия ще постигнат при прилагане на технико-технологично обновяване на производството.

- Разработен е модел за управление на проекти за технико-технологично обновяване на производството в машиностроителните предприятия. Акцентът на модела е прилагане на завишен контрол върху изпълнението на проекта, като са конкретизирани дейностите, описващи жизненият му цикъл (от иницирането му до неговото приключване).

Не съм установил приносите да са взаимствани и считам, че са оригинални и лично дело на автора.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Нямам съществени критични бележки, а дребните не омаловажават значимостта на разработката.

Бих желал да задам един въпрос на докторанта. Кои са основните традиционни пътища за финансиране на технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителните предприятия и какви нови познава той. Би ли ги приложил ако е ръководител и защо?

V. Обобщено заключение и становище

Представеният дисертационен труд е самостоятелно изследване, което изисква от автора му богати познания по обща икономическа теория, статистика, икономически анализ и др. дисциплини. Основната цел е постигната, поставените научни задачи са изпълнени и изследователската теза е доказана.

Наред с това считам, че научните и научно-приложните приноси на дисертационния труд са с голяма степен на значимост и

му придават висока научна стойност, което ми дава основание да препоръчам с убеденост на уважаемото научно жури да **присъди на Илиян Тодоров Ангелов образователната и научна степен „доктор“** в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. „Икономика“ по докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“.

20.07.2020 г.
гр. Свищов

Рецензент:
(Проф. д-р Йордан Василев)